

Vergaderjaar 1987–1988

19 295

Wijziging van bepalingen van het Burgerlijk Wetboek in verband met de regeling van de limitering van alimentatie na scheiding

Nr. 24

VERSLAG VAN EEN MONDELING OVERLEG

Vastgesteld 27 oktober 1987

De vaste commissie voor Justitie¹ heeft op 15 oktober 1987 mondeling overleg gevoerd met de Staatssecretarissen van Justitie en van Financiën over de brief van de Staatssecretaris van Justitie van 16 september 1987 inzake wijziging van bepalingen van het Burgerlijk Wetboek in verband met de regeling van de limitering van alimentatie na scheiding (kamerstuk 19 295, nr. 22). De commissie brengt van het gevoerde overleg als volgt verslag uit.

Mevrouw **Soutendijk-van Appeldoorn** (C.D.A.) zei de staatssecretaris te kunnen volgen waar zij schrijft dat ingeval de alimentatietermijn door de rechter wordt verlengd, dit niet tot een ander resultaat leidt dan voor ommekomst van de 12-jaarstermijn. De rechter zal immers alleen tot verlenging besluiten als aan de vereisten van het Burgerlijk Wetboek en de Wet op de inkomstenbelasting 1964 is voldaan. De vraag rijst echter of dit ook geldt in het geval partijen zelf verlenging overeenkomen. Er kunnen dan omstandigheden van ingrijpende aard zijn, waardoor zou zijn voldaan aan de vereisten van de Wet op de inkomstenbelasting, maar het is ook mogelijk dat partijen verlenging overeenkomen zonder dat die omstandigheden er zijn. Wat is in dat geval dan de rechtsgrond voor de overeengekomen verlenging? Is een en ander dan wellicht te beschouwen als een dringende morele verplichting en zijn uit dien hoofde de alimentatiebetalingen dan nog steeds aftrekbaar?

De heer **Vreugdenhil** (C.D.A.) herinnerde aan de opmerking van de staatssecretaris dat de bepaling van artikel 45 lid 1 sub d van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 ook van toepassing is op overeengekomen aan alimentatie verwante verzorgingsuitkeringen bij beëindiging van niet-huwelijkse samenlevingsvormen. Dan rijst al direct de vraag hoe de inspecteur zal oordelen over alimentaties naar aanleiding van niet-huwelijkse samenlevingsvormen na ommekomst van de 12-jaarstermijn. Voorts is het mogelijk dat een bestaand echtscheidingsconvenant doorloopt, of dat een nieuwe overeenkomst wordt gesloten na de 12-jaarstermijn of bij voorbeeld bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd. Ook is het mogelijk dat een nieuwe overeenkomst wordt gesloten vóór het aflopen van de 12-jaarstermijn. Zal dan de inspecteur gaan toetsen of een situatie als bedoeld in artikel 157 van het Burgerlijk Wetboek aanwezig is? Of dient de belastingrechter te beoordelen of nog steeds een dringende morele verplichting tot voorziening in het levensonderhoud aanwezig is? Op dit vlak kan een stortvloed van procedures worden verwacht.

¹ Samenstelling:

Leden: Haas-Berger (PvdA), Stoffelen (PvdA), Kosto (PvdA), voorzitter, Roethof (PvdA), K.G. de Vries (PvdA), De Kwaadsteniet (CDA), Stemerding (PvdA), Gualthérie van Weezel (CDA), Rempt-Halmmans de Jongh (VVD), Van der Burg (CDA), Schutte (GPV), Krajenbrink (CDA), Korthals (VVD), Wiebenga (VVD), Laning-Boersema (CDA), Dijkstal (VVD), Vermeend (PvdA), Kohnstamm (D66), Wolffensperger (D66), ondervoorzitter, Swildens-Rozendaal (PvdA), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Van de Camp (CDA), Biesheuvel (CDA).
Plv. leden: vacature PvdA, Ter Veld (PvdA), Jabaaij (PvdA), Van Nieuwenhoven (PvdA), Lankhorst (PPR), Koetje (CDA), Van Traa (PvdA), Borgman (CDA), Hermans (VVD), De Hoop Scheffer (CDA), Van den Berg (SGP), Vreugdenhil (CDA), De Grave (VVD), Te Veldhuis (VVD), Kraaijeveld-Wouters (CDA), Van Es (PSP), Alders (PvdA), Eisma (D66), Groenman (D66), vacature PvdA, Doelman-Pel (CDA), Van Muiden (CDA), Leerling (RPF).

De heer Vreugdenhil wees daarnaast op het arrest van de Hoge Raad van 28 september 1977, BNB 1978/16, waarin is vastgelegd dat ook na ontbinding van een huwelijk de aard der verplichting tot het verschaffen van levensonderhoud gelijk blijft en berust op de levensverhouding welke door het huwelijk is geschapen en die haar werking, zij het in beperkte omvang, behoudt na het geheel of ten dele slaken van de huwelijksband. Als die lijn wordt aangehouden, kunnen overeenkomsten tussen partijen om alimentatiebetalingen voort te zetten of weer in te stellen, worden gehonoreerd en kunnen betalingen dus aftrekbaar blijven. Het leek hem echter wel gewenst een en ander in de wet vast te leggen. Een incidentele betaling, niet berustend op een overeenkomst, zal inderdaad als een gift moeten worden beschouwd, maar als betalingen periodiek plaatsvinden (bij voorbeeld ieder jaar rond Kerstmis een bepaald bedrag) zouden ze aftrekbaar moeten zijn als persoonlijke verplichtingen.

Ten slotte wees de heer Vreugdenhil op een uitspraak van de Hoge Raad uit 1918, dat op schenkingen aan gewezen echtgenoten in principe het hoogste tarief van toepassing is. Anderzijds ligt in de wet vast dat al na vijf jaar samenwonen het lage tarief van toepassing is op schenkingen of testamentaire beschikkingen. Hij vindt dit een merkwaardige anomalie en zal graag zien dat ook op dit punt tot wetswijziging wordt gekomen.

De heer **Kohnstamm** (D66) stelde dat partijen een grote mate van vrijheid behoren te hebben om alimentatiebetalingen na de 12-jaarstermijn voort te zetten en daarin niet belemmerd mogen worden door fiscale bepalingen. Dergelijke betalingen behoren zijns inziens te worden gezien als een verplichting van moraal en fatsoen en dus niet als een schenking.

De **Staatssecretaris van Justitie** meende dat een overeenkomst tussen partijen tot verlenging van alimentatiebetalingen in ieder geval duidelijkheid behoort te geven over hoogte en duur van de betalingen. In dat geval is er volgens haar sprake van een morele verplichting die rechtens afdwingbaar is en zijn derhalve de betalingen aftrekbaar als persoonlijke verplichtingen. Overigens behoeft er niet per se een schriftelijke overeenkomst te worden opgesteld; een mondelinge overeenkomst is ook voldoende. Bij volstrekt vrijwillige betalingen zal de beoordeling van de vraag of het om een schenking gaat, aan de belastingrechter moeten worden overgelaten.

De **Staatssecretaris van Financiën** merkte eerst op dat volgens de Successiewet 1956 iedere niet in rechte vorderbare verplichting in principe als schenking moet worden aangemerkt, ook al gaat het om een betaling die voortvloeit uit de beginselen van de moraal en het fatsoen. In artikel 33 van deze wet worden vervolgens vrijstellingsmogelijkheden aangegeven die echter aan de toetsing door de inspecteur zijn onderworpen. Daarbij zal de inspecteur nagaan of er sprake is van een aspect van bovenmatigheid. Als blijkt dat de vrijstellingsmogelijkheden niet van toepassing zijn, geldt het niet-verwantentarief. Volgens de jongste jurisprudentie geldt het lage tarief ook bij niet-samenwonenden, mits de wil tot samenwoning nog aanwezig is. Bij gewezen echtgenoten is in het algemeen die wil niet meer aanwezig, zodat daar het hoogste tarief van toepassing is.

De Staatssecretaris onderschreef vervolgens de stelling van de heer Vreugdenhil dat in de lijn van het arrest van de Hoge Raad van 28 september 1977 overeenkomsten tot voortzetting van alimentatiebetalingen kunnen worden gehonoreerd in de zin van de Wet op de inkomstenbelasting 1964. Hij tekende daarbij wel aan dat de inspecteur steeds kan nagaan of er sprake is van een aspect van bovenmatigheid wat betreft de hoogte van de betalingen. In theorie is het mogelijk om een en ander in de wet vast te leggen, maar in de praktijk zal het moeilijk zijn om de juiste formuleringen te vinden, vooral omdat dan in de wet moet worden omschreven wanneer er sprake is van een excedent. Bovendien lijkt vastlegging in de wet niet nodig, omdat het gewenste doel ook bereikt kan worden binnen de bestaande wettelijke

bepalingen. Als na ommekomst van de 12-jaarstermijn de betalingen met een zekere periodiciteit blijven plaatsvinden, moet worden aangenomen dat partijen een mondelinge overeenkomst hebben gesloten en blijven de betalingen dus aftrekbaar als persoonlijke verplichtingen.

De heer **Vreugdenhil** (C.D.A.) zei in tweede termijn twijfels te houden over de vraag, of er nog sprake is van een verplichting uit hoofde van moraal of fatsoen wanneer bij voorbeeld niet meer voldaan wordt aan de eis van artikel 157 lid 5 van het Burgerlijk Wetboek. Hij pleitte er met het oog hierop voor dat de staatssecretaris in ieder geval komt met een aanschrijving op dit vlak, dan wel toch poogt een en ander in de wet vast te leggen.

De **Staatssecretaris van Financiën** antwoordde bereid te zijn, het desbetreffende deel van het verslag van het mondeling overleg door middel van het Infobulletin ter kennis te brengen van de belastingdienst, met het verzoek dienovereenkomstig te handelen.

De voorzitter van de commissie,
Kosto

De (wnd.) griffier van de commissie,
Coenen